GEMEENTE VEERE

INVESTEREN IN VEERE

BELEIDSPLAN MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING VEERE 2008 – 2011
EN UITVOERINGSPLAN 2008/2009
FEBRUARI 2008
INSPRAAKPROCEDURE TER VASTSTELLING T/M 7 april 2008

INHOUDSOPGAVE

1. En nu het échte werk! 3

2. Nadere blik op Veere: analyse en maatschappelijke vraagstukken 5

3. Uitvoeringsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2008/2009: strategie en werkproces 7

4. De maatschappelijke vraagstukken: beschrijving, doelstelling en resultaat 9

4.1 De wereld van de mantelzorg(er) 9
4.2 Onderwijzen in de samenleving 10
4.3 Het verschil durven maken 10
4.4 Maatschappij en alcohol 11
4.5 Ruimte voor ontmoeting & ontplooiing 11
4.6 Stille (sociale) armoede 12

Werkdossier MO 13

N.B. Kinderen van een aantal Veerse basisscholen hebben een creatieve uiting gegeven aan hun ideale leefomgeving. De schilderijen, tekeningen en gedichten vormden tijdens de Wmo conferentie op 24 januari 2008 een kleurig decor in de diverse vergaderzalen van het gemeentehuis. Van de tekeningen zijn ansichtkaarten gemaakt die de conferentiebezoekers meekregen. Enkele van deze tekeningen zijn als illustratie in deze nota opgenomen.

1. En nu het échte werk!

Het meerjarig beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning (MO) 2008 - 2011 en het uitvoeringsplan 2008/2009 vormen de kroon op een flinke inspanning. Met plezier en inlevingsvermogen uitgevoerd door verschillende partijen zoals inwoners van Veere, leerlingen van basisscholen, maatschappelijke organisaties, leden van de Wmo-raad, ambtenaren, het college en de gemeenteraad.

Eerst heeft Veere voldaan aan de wettelijke verplichtingen van de Wmo, die op 1 januari 2007 is ingevoerd. Nu is het tijd om aan te geven hoe de beleidsagenda voor het brede terrein van maatschappelijke ondersteuning er voor de komende jaren uit moet zien. De basis hiervoor zijn de aanvullende *kaders*, die op 21 juni 2007 door de gemeenteraad zijn vastgesteld.
Om er zeker van te zijn dat het beleid aansluit bij wérkelijke problemen heeft de gemeenteraad bij de vaststelling van de aanvullende kaders het verzoek gedaan om bij het opstellen van het *beleidsplan* MO rekening te houden met een analyse van de problemen en risico's in de gemeente Veere. Daarom heeft in het najaar van 2007, in aanvulling op een uitgevoerde deskresearch, een reeks indringende gesprekken plaatsgevonden met de belangrijkste sleutelfiguren van onder andere maatschappelijke organisaties, politie, huisartsen, kerken en dorpsraden. Zij weten uit de eerste hand wat er werkelijk speelt in de Veerse samenleving. Tijdens deze gesprekken is grondig gekeken bij wie en waar de werkelijke problemen en mogelijke risico's in Veere zich bevinden. De gesprekken hebben zich vooral geconcentreerd op prestatieveld 1 van de maatschappelijke ondersteuning: het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten. Dit omdat op de Wmo conferentie van 2007 de deelnemers hieraan de hoogste prioriteit toekenden.

Een analyse van de resultaten van de deskresearch en de gevoerde gesprekken hebben geleid tot de in hoofdstuk twee genoemde zes maatschappelijke vraagstukken. Deze maatschappelijke vraagstukken vormen dé agenda voor het beleid ten aanzien van de maatschappelijke ondersteuning voor de komende jaren.

Op de Wmo conferentie van 24 januari 2008 hebben de uitvoerders van maatschappelijke ondersteuning de zes maatschappelijke vraagstukken herkend en erkend. Men was het ook over eens dat als er geen extra actie op deze vraagstukken wordt ondernomen deze in ernst zouden toenemen. Daarom hebben zij per vraagstuk vier passende actiepunten geformuleerd en partners benoemd, waarmee deze kunnen worden uitgevoerd. Dit resultaat vormt de input voor het *uitvoeringsplan MO 2008/2009*.

In het uitvoeringsplan worden de maatschappelijke vraagstukken toegelicht en wordt aangegeven hoe de kortste weg naar de uitvoering eruit ziet.
Dit uitvoeringsplan MO is een betekenisvolle aanvulling op de vele bestaande activiteiten, die al onder de vlag van maatschappelijke ondersteuning worden uitgevoerd.

NB. Het beleidsplan MO is zo kort en krachtig mogelijk gehouden. Het is immers tijd voor de uitvoering en de tijd van het schrijven is voorbij. Daarom is er voor gekozen geen bijlagen op te nemen. Er is wel een "Werkdossier MO" samengesteld, waarin u alle belangrijke achtergrondinformatie zoals eerder genomen besluiten, kadernota's, resultaten van de deskresearch en verslagen van gehouden gesprekken enzovoorts kunt nalezen. Dit werkdossier ligt er inzage in de bibliotheek van het gemeentehuis van Veere.

2. Nadere blik op Veere: analyse en maatschappelijke vraagstukken

Inleiding
Een beschrijving van de visie op maatschappelijke ondersteuning en een analyse van maatschappelijke vraagstukken in Veere, laat een beeld zien dat niet te vangen is onder één prestatieveld van maatschappelijke ondersteuning. Daarom kiezen we er voor om in dit hoofdstuk het accent te leggen op het bréde terrein van maatschappelijke ondersteuning en toegespitst op de Veerse situatie.

De Veerse visie op de Wmo
In de aanvullende kaders voor het meerjarig beleidsplan MO is de visie op maatschappelijke ondersteuning in de gemeente Veere als volgt verwoord:
"Veere is een gemeente waar mensen heel betrokken zijn, elkaar respecteren en zich verantwoordelijk voelen voor het maatschappelijk reilen en zeilen. Alle inwoners, jong en oud, gehandicapt of niet en ongeacht maatschappelijke of economische positie, nemen actief deel aan de samenleving en wonen zo lang mogelijk zelfstandig. De verschillende generaties hebben oog voor wederzijdse behoeften en mogelijkheden en helpen elkaar. Vrijwilligers en mantelzorgers zijn actief en worden gewaardeerd. De maatschappelijke dienstverlening is gebaseerd op eenvoudige regels."
Het motto voor de Veerse Wmo is dan ook: **"**Samen zorgen, samen leven".
De vraag is in welke mate realiteit en visie al dan niet of gedeeltelijk met elkaar overeenkomen. Daar gaan we in het volgende gedeelte op in.

Maatschappelijke analyse Veere
Vraag iemand die geboren en getogen is in Veere, een willekeurige voorbijganger of een "import" oudere naar het - samen - leven in de gemeente Veere en het antwoord luidt veelal: het is goed toeven in Veere. De gemeente Veere ligt verspreid over dertien kernen aan de prachtige Zeeuwse kust, met altijd net een streepje meer zon dan in de rest van Nederland. Er is werk voorhanden, voor een deel seizoensgebonden, en het basis- en middelbare onderwijs kent diverse smaken, zij het dat je er soms even voor moet fietsen. Het is prettig en rustig wonen in Veere, met de nodige stedelijke voorzieningen in Vlissingen of Middelburg. Maar bovenal gaat men er prat op dat men in Veere naar elkaar om kijkt. De dorps- en ook kerkelijke gemeenschappen vormen een breed en zorgzaam netwerk, voor mensen die aandacht, een beetje hulp of zorg nodig hebben.

Onze nadere verkenning leert dat dit netwerk in omvang en betekenis aan slijtage onderhevig is. Dit is allereerst gelegen in de Veerse cultuur: "je hangt de vuile was niet buiten". De Wmo filosofie van de zelfredzame inwoner is voor een groot gedeelte realiteit in Veere, echter geboren uit gêne of trots. De vrijwillige of mantelzorg wordt enerzijds als vanzelfsprekend gezien, wat vaak een zware belasting vormt voor de kinderen of buren. Anderzijds kan deze een buffer vormen naar de meer professionele zorg; de meer formele zorg is "te ver weg" of "te weinig toegankelijk" voor velen. Tenslotte neemt, in tijden van individualisering, maar ook in situaties van "de eindjes aan elkaar knopen", het aantal vrijwilligers in de zorg af.

Uit de gesprekken met de verschillende maatschappelijke partners, zoals de politie, de welzijnsinstelling en de woningstichting, maar ook de kerken en dorpsraden komt duidelijk het beeld naar voren dat Veere niet meer, maar zeker ook niet minder maatschappelijke vraagstukken kent dan elders in Zeeland of Nederland. We noemen het de stille problematiek, omdat het vaak de individuele vraagstukken zijn, die achter de voordeur leven en soms de kop opsteken in het openbare, publieke domein. We noemen de eenzaamheid onder ouderen, het uitsluiten of pesten van kinderen en gezinnen, het alcoholgebruik onder jongeren en kinderen en financiële schulden bij gezinnen. De impact hiervan is groot, zowel voor wat betreft de overlast voor de omgeving als de sociale uitsluiting bij gezin of individu.

Uit de gesprekken kunnen we ook opmaken dat de signalen over deze stille problematiek vaak indirect naar buiten komen. Kinderen hebben gedrags- of leerproblemen op school, ouderen doen hun beklag bij politie of woningstichting en gezinnen nemen hun toevlucht tot (nog) meer werk en minder aandacht voor het gezin of zelfs vertrek uit de gemeente. De stapeling van omgevingsfactoren, zoals de "Veerse cultuur", de informele zorg als (overbelaste) buffer en de indirecte uitingen van maatschappelijke problemen, maken dat maar moeilijk de vinger te leggen is op de maatschappelijke vraagstukken die om ondersteuning vragen. De aanpak van deze vraagstukken vraagt vertrouwen en vernieuwingskracht bij gemeente en maatschappelijke partners.

Zes maatschappelijke vraagstukken in Veere
Bovenstaande analyse heeft geleid tot zes belangrijke maatschappelijke vraagstukken, die de beleidsagenda voor de komende jaren vormt. Het zijn op de "werkvloer" erkende vraagstukken, die bij aanpak ervan extra elan en vernieuwing nodig hebben omdat de bestaande aanpakken niet (meer) voldoen. Het gaat om de volgende vraagstukken:

- De wereld van de mantelzorg(er)
- Onderwijzen in de samenleving
- Het verschil durven maken
- Maatschappij en alcohol
- Ruimte voor ontmoeting & ontplooiing
- Stille (sociale) armoede

3. Uitvoeringsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2008/2009: strategie en werkproces

Strategie Veere
Uitgangspunt van de gemeente Veere voor alle beleidsterreinen van de maatschappelijke ondersteuning is: behoud van de bestaande voorzieningen. We vatten dit uitgangspunt op als de wens tot een minimaal behoud van de kwantiteit en kwaliteit van de voorzieningen. En voegen daar graag de volgende ambities aan toe:

- Specifieke aandacht besteden aan de zes maatschappelijke vraagstukken, zoals we die met onze maatschappelijke partners, stads- dorpsraden hebben geformuleerd. De zes vraagstukken zijn uitgewerkt naar concrete doelstellingen & beoogde resultaten. Natuurlijk is samenwerking met de maatschappelijke partners worden actiepunten uitgevoerd.

- Werken aan een sterke doelgerichte en doelgroepgerichte benadering in een keten van maatschappelijke partners (van vindplaats tot ondersteuning, dan wel opvang en van preventie tot daadwerkelijke zorg). Er zullen onder andere werkteams worden gevormd om op een innovatieve manier allianties te smeden en arrangementen te ontwikkelen. Informele en formele zorg worden aan elkaar verbonden. Want in de samenhang en samenwerking liggen de mogelijkheden om voorzieningen - laagdrempelig - te blijven aanbieden in de dorpen.

- Op de schaal van de verschillende dorpen een sociale verkenning uitvoeren en een sociaal profiel benoemen om de toegang tot de eerste lijn van aandacht, zorg en hulpverlening te vergroten (van kruidenier tot zorginstelling). De sociale verkenning behelst de specifieke vraagstukken op het gebied van de sociale samenhang, de leefbaarheid én de vraagstukken “achter de voordeur”. De gemeente Veere zal, in nauwe samenspraak en samenwerking met de dorpsraden, de sociale verkenning uitvoeren. Tegelijkertijd zal, in samenwerking met de woningstichting, een onderzoek worden gedaan naar het (economisch) draagvlak van voorzieningen in de dorpen. Belangrijke trajecten zoals de actualisatie van de welzijnsvoorzieningen worden verbonden aan de resultaten van deze verkenning.

- Goede initiatieven van bewoners worden waar mogelijk en nuttig meegenomen bij onze verdere aanpak. Deze initiatieven kunnen zeer waardevol zijn voor de sociale samenhang in en leefbaarheid van de dorpen. Voorzieningen hoeven niet altijd grootschalig of fysiek van aard te zijn.

Werkproces Investeren in Veere
Vooruitlopend op de formele besluitvorming door de raad worden werkteams ingericht op basis van de zes maatschappelijke vraagstukken. De werkteams maken gebruik van de resultaten van de werkconferentie Wmo 2008. Zij brengen de actiepunten tot uitvoering. Om “papieren tijgers” zoveel mogelijk te voorkomen, communiceren we in het jaar 2008 zoveel mogelijk mondeling over de voortgang van de uitvoering. Dit nodigt uit tot compacte begrijpelijke presentaties, het vermindert de kans op verder onnodig onderzoek en vergroot de kans op haalbare effectieve acties, die direct ten goede komen aan de inwoners van Veere. “Als je het mondeling niet goed kunt uitleggen, mis je de kern van de zaak”.

Natuurlijk moet er een formeel moment, hetzij bij de gemeente hetzij bij maatschappelijke organisaties, worden ingeruimd op het moment dat er sprake is van een noodzakelijk besluit over een nieuwe activiteit, een nieuwe combinatie van partners of vervanging van bestaande activiteiten.

Rollen en verantwoordelijkheden
De rol van de gemeente is regisseur van het werkproces, stimulerend en faciliterend. Zij stelt hiervoor formatie beschikbaar. Zo zal de gemeente de opstart van alle werkteams begeleiden door middel van de organisatie van zogenaamde "werkateliers", waarbij op een speelse maar effectieve manier de eigen en de gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt gevonden en zicht wordt gecreëerd op verrassende invalshoeken. De rol van maatschappelijke organisaties is de eigen expertise en eigen middelen in te zetten, waar noodzakelijk samen met andere maatschappelijke partners.
De rol van bijvoorbeeld Wmo-raad, jongerenraad, leden van dorpsraden (zij allen worden ook uitgenodigd deel te nemen aan de op te richten werkteams) is adviserend vanuit de eigen expertise over de lokale situatie in Veere.

Spelregels uitvoering

- Gemeente neemt initiatief tot opstarten uitvoering en zet formatie in voor regie over de uitvoering en het faciliteren hiervan.
- Het vertrekpunt voor de werkteams zijn de in deze nota genoemde beleidsdoelstellingen en de te verwachten resultaten.
- Aan de werkteams wordt gevraagd om o.a. met behulp van de actiepunten uit de Wmo conferentie 2008, activiteiten te ontwikkelen en uit te voeren waarmee ze de beleidsdoelstelling kunnen realiseren.
- Het budgettaire kader en budgettaire speelruimte wordt van tevoren benoemd. Hierbij geldt de spelregel: "nieuw voor oud".
- Samenstelling van werkteams vindt plaats in samenspraak met maatschappelijke organisaties, leden van de dorpsraden, de kerken, de Wmo-raad en de jongerenraad. Hierbij oog hebben voor partijen, die tot nu toe buiten beeld zijn maar toch een belangrijke rol kunnen vervullen.
- De verantwoordelijkheid van een werkteam wordt in handen gelegd van 1 partij. Rol en verantwoordelijkheid van de betrokken partijen specifiek benoemen.
- De gemeente moet rekening houden met procesvereisten Wmo.
- Periodiek vindt een mondelinge presentatie over de voortgang plaats bijvoorbeeld tijdens een "Wmo-markt".

4. De maatschappelijke vraagstukken: beschrijving, doelstelling en resultaat

Inleiding
In dit laatste hoofdstuk wordt het belangrijkste deel beschreven. We gaan nader in op de zes maatschappelijke vraagstukken in Veere. Hierbij wordt per maatschappelijk vraagstuk een beleidsdoelstelling en beoogde resultaten aangegeven. Dit geheel vormt de basis voor het werken aan het uitvoeringsplan met behulp van de in het vorige hoofdstuk genoemde spelregels.

4.1 De wereld van de mantelzorg(er)

Beschrijving
Het netwerk van mantelzorgers en vrijwilligers in de zorg is aan slijtage onderhevig. De mantelzorg wordt enerzijds als vanzelfsprekend gezien, wat vaak een zware belasting vormt voor de kinderen of buren. Anderzijds kan deze een buffer vormen naar de meer professionele zorg; de meer formele zorg is “te ver weg” of te weinig toegankelijk voor velen. De ondersteuning van mantelzorgers staat onder druk. Tenslotte neemt, in tijden van individualisering, maar ook in situaties van “de eindjes aan elkaar knopen”, het aantal vrijwilligers af. De ondersteuning van mantelzorgers staat onder druk.

Beleidsdoelstelling

In aansluiting op het aanbod van de Stichting Vrijwillige Zorg Walcheren is een passende aanvulling in Veere georganiseerd, dat zoveel mogelijk overbelasting van de mantelzorger en vrijwilliger voorkomt.

Beoogde resultaten

- Er zijn meer vrijwilligers geworven in Veere
- Voldoende “bagage” voor de vrijwilligers
- Er is voldoende publiciteit in Veere over ondersteuningsmogelijkheden voor mantelzorgers.
- Er is sprake van voldoende waardering voor de mantelzorgers

4.2 Onderwijzen in de samenleving

Beschrijving
Maatschappelijk onvermogen of sociale problemen uiten zich vaak “op het schoolplein”. De school is allang niet meer alleen een onderwijsinstituut. Onderwijzers onderwijzen niet alleen; zij signaleren, adviseren, ondersteunen, stimuleren …... Het betreft allang niet meer alleen het kind, maar vaak het hele sociale systeem waar een kind deel van uit maakt. Tegelijkertijd staat de kwaliteit van het onderwijs hoog op de politieke en maatschappelijke agenda’s. Het roept vragen op over de verwachtingen over en verantwoordelijkheden en mogelijkheden van de school.

Beleidsdoelstelling

Het onderwijs en de hulpverlening hebben een netwerk voor afstemming voor de problemen van of rondom het kind.

Beoogde resultaten

- Leerkrachten kunnen zich primair richten op hun onderwijstaak.
- Voldoende aanbod voor kinderen en ouders voor het oplossen van hun problemen
- Er is meer duidelijkheid over de rol van de school bij de pedagogische ondersteuning aan ouders.

4.3 Het verschil durven maken

Beschrijving
Hoe goed is het toeven voor een nieuwkomer in Veere? In hoeverre kijkt men in Veere naar elkaar om? Hoe open zijn dorps- en ook kerkelijke gemeenschappen? Hoe anders mag je zijn in Veere? Zo zorgzaam als de gemeenschap in Veere is, toch is het voor mensen die van buiten komen of anders zijn niet altijd makkelijk om aansluiting te vinden. Dit kan leiden tot eenzaamheid en uitsluiting en soms tot vertrek naar elders. Voor de ontwikkeling van een gemeenschap en gemeenschapszin is dit negatief maar ook voor de persoonlijke ontwikkeling en bijdrage van bepaalde Veerse inwoners.

Beleidsdoelstelling

Verschillen tussen mensen leiden niet tot een ongewenste vorm van isolatie

Beoogde resultaten

- Wederzijdse verschillen tussen inwoners worden (h)erkend
- Activiteiten ter bevordering van tolerantie zijn ontwikkeld en uitgevoerd
- Er is publiciteit gegeven aan “best practices” van inwoners

4.4 Maatschappij en alcohol

Beschrijving
Niet alleen uit de statistieken maar ook uit de gesprekken komt het beeld naar voren dat Veere niet meer, maar zeker ook niet minder maatschappelijke vraagstukken kent dan elders in Zeeland of Nederland. Een factor van betekenis is alcoholgebruik; deels als reactie op maatschappelijke problemen als uitsluiting, eenzaamheid, pesten of niet mee kunnen komen. En deels als oorzaak van maatschappelijke problemen zoals overlast op straat. De impact hiervan in de kleine dorpsgemeenschappen is groot, zowel voor wat betreft de overlast voor de omgeving als de sociale uitsluiting bij gezin of individu.

Beleidsdoelstelling

Alcohol leidt niet tot sociale uitsluiting of overlast

Beoogde resultaten

- Sluitingstijden van kantines, verenigingsgebouwen en de horeca in Veere zijn besproken en eventueel aangepast.
- Er is voorlichting op maat beschikbaar
- Problemen veroorzaakt door alcoholgebruik zijn verminderd

4.5 Ruimte voor ontmoeting & ontplooiing

Beschrijving
Bijna alle dorpsraden bepleiten het behoud van voorzieningen. Echter voorzieningen dreigen te verdwijnen. Door ombuigingen van (fysieke) ruimtes en/of door multifunctioneel gebruik kan de gedachte “met minder ruimte meer voorzieningen behouden” gestalte worden gegeven.
Ook is een goede toegankelijkheid van de voorzieningen in de dorpen van belang. Dit om sociale samenhang en leefbaarheid van de dorpen te realiseren en om het voor diverse groepen bewoners mogelijk te maken om in hun dorp te blijven wonen en leven. De bedoelde voorzieningen zijn even herkenbaar als divers: woonzorgcomplexen, het jeugdwerk en voorzieningen voor de jeugd, de basisschool, (voorlichting over) de zorg, winkels (de supermarkt), (schuld)hulpverlening, openbaar vervoer. De toegankelijkheid kan worden bevorderd door goede voorlichting en een combinatie van voorzieningen.

Beleidsdoelstelling

Het aanbod van voorzieningen is per kern mede afgestemd op een op te stellen sociaal profiel zodat een maatgericht realistisch aanbod voor ontmoeting & ontplooiing kan worden georganiseerd.

Beoogde resultaten

- Er is per kern een inventarisatie van het aanbod van voorzieningen gericht op ontmoeting en ontplooiing.
- Er is per kern een sociaal profiel gemaakt met de belangrijkste demografische gegevens en sociale kenmerken.
- Bij initiatieven voor ruimte en activiteiten voor ontmoeting en ontplooiing is rekening gehouden met het sociaal profiel

4.6 Stille (sociale) armoede

Beschrijving
Uit het jaarverslag van Maatschappelijk Werk Walcheren kunnen we opmaken dat de geregistreerde hoofdproblematiek van cliënten van het AMW voor een groot deel inkomensgerelateerd is. In gesprekken met maatschappelijke partners worden we bevestigd in het beeld van (jonge) gezinnen die niet of nauwelijks rond kunnen komen, volwassenen die verschillende (seizoens)banen combineren en mensen met een eigen bedrijf dat niet rendabel (te krijgen) is. Naar goed Zeeuws gebruik wordt dit niet aan de grote klok gehangen, wat de sociale positie van de betreffende mensen verslechtert: onvoldoende aandacht in en voor het gezin en geen relatie met of bijdrage aan de buurt of gemeenschap.

Beleidsdoelstelling

Inwoners in Veere, die lijden onder stille (sociale) armoede, zijn met behulp van hun omgeving in staat om meer deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Beoogde resultaten

- Er is meer zicht op en kennis van het ontstaan van stille (sociale) armoede
- Inwoners weten waar ze stille (sociale) armoede kunnen melden
- Er zijn nieuwe zoek- en vindinstrumenten om stille (sociale) armoede in beeld te krijgen
- Er is een aanbod gericht op deelname aan het maatschappelijk leven

Werkdossier MO

In het werkdossier MO, dat ter inzage ligt in de bibliotheek van het gemeentehuis in Veere, treft u de volgende informatie aan:

- Publicatie van de conferentie Wmo 2007
- De nota “aanvullende kaders Wmo”, vastgesteld in juni 2007
- Resultaten van de uitgevoerde deskresearch 2007
- Geïnterviewden september 2007 in verband met analyse van problemen en risico’s gemeente Veere
- Verslag interviews september 2007
- Diverse rapporten andere organisaties
- Een per eind 2007 geactualiseerde beschrijving van de stand van zaken van activiteiten per prestatieveld van de Wmo.
- Verslag van de conferentie Wmo 2008